

Landelijk Platform KOPP/KVO zoekt oplossingen in samenwerking tussen gemeenten, zorgverzekeraars en aanbieders

Kwetsbare kinderen centraal

8 november 2018

Extern winnen is intern beginnen: een goede samenwerking met partners werkt alleen als het binnen de organisatie ook op orde is. De kracht van herhalen, motiveren, persoonlijk contact, contextueel, oplossingen en preventie waren veelgenoemde termen uit de bijeenkomst van het Landelijk Platform KOPP/KVO. Maar ook voor wie we het allemaal doen: de kinderen. Laat het kind centraal staan binnen de visie die er wordt ontwikkeld rondom familiebeleid.

Nieuwe voorzitter en een baby

Theo Mahieu, programmamanager KOPP/KVO preventie bij De Jutters, neemt eenmalig de voorzittersrol op zich. Lea Bouwmeester stopt met het voorzitterschap. Ze heeft enkele jaren samen gewerkt met het Platform en zich ingezet voor de KOPP/KVO doelgroep. Maar om het goed te doen heeft ze meer tijd en ruimte nodig. En die heeft ze helaas op dit moment niet. Wel kunnen we een beroep blijven doen op haar. Er is een bedankkaart rondgegaan voor Lea, waarmee we haar willen bedanken voor haar inzet de afgelopen tijd. Ook is er babynieuws: Merel Haverman (KOPP/KVO-coördinator) heeft een dochtertje gekregen: Nora. Van harte gefeliciteerd!

“KOPP/KVO-gezinnen hebben baat bij een goede samenwerking tussen meerdere partijen; GGZ, jeugdzorg, volwassenenzorg, gemeente en zorgverzekeraar. Vanuit één plan, één afstemming, daarmee kunnen we veel bereiken”, aldus Theo. Hoe creëer je een goede samenwerking? Daarover gaan we in gesprek.

KOPP/KVO aanbod in Utrecht

Aline Timmer (Jellinek Utrecht) vertelt over de samenwerking met partners en uitbreiding van KOPP/KVO mogelijkheden die mede door een schenking van de Van Baaren Stichting tot stand zijn gekomen. “We hebben vier jaar extra subsidie gekregen om KOPP/KVO een boost te geven in Utrecht en daar zijn we volop mee bezig. Vorig jaar hebben we campagnes gevoerd en dit jaar bieden we het volle KOPP/KVO pakket aan. Het is mooi om te zien dat er draagvlak is bij de Gemeente Utrecht, ze participeren mee.” Er is nu een werkgroep die 4 keer per jaar bijeenkomt met belangrijke partners (GGZ Altrecht, POH-GGZ, GGD, Buurtteams, Pleegzorg, Veilig Thuis en UMC). Met als doel: elkaar goed blijven informeren en het aanbod KOPP/KVO in Utrecht op de kaart zetten. “We bereiken ongeveer 300 kinderen.”

Landelijke acties tussen 2016 en 2018

Vervolgens presenteert Rianne van der Zanden (Trimbos-instituut) de cijfers van KOPP/KVO-kinderen en landelijke acties, tussen juni 2016 en november 2018. “Op 35-jarige leeftijd hebben KOPP/KVO-kinderen 65% kans om een angst of depressie te krijgen, in de algemene bevolking is dat 30% op 35-jarige leeftijd. Het is belangrijk om preventie uit te voeren, om dit probleem te voorkomen”. Er is in 2016 een [Rondgang](#) in de KOPP/KVO-praktijk gedaan waaruit bleek dat gemeenten meer regie mogen pakken en er actieve communicatie tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders nodig is om knelpunten te signaleren en op te lossen.

Een greep uit de landelijke acties sinds die tijd: [Buitenshuisproject](#), [MARIO-project](#) (kinderen van ouders met een stemmingsstoornis worden jarenlang gevolgd), [Hoor je mij wel?](#) (rapport van de Kinderombudsman over de wensen en behoeften van KOPP/KVO-kinderen) en de ouderschapsKID ‘[Praten over ouderschap](#)’, die is voortgekomen uit het G4-congres ‘[Psychische problemen en ouderschap](#)’.

Take-aways van Rianne:

- Zet in op **preventie** van problemen bij KOPP/KVO!
- Wat moet er nu gebeuren?
  - Luister naar de wens van KOPP/KVO-kinderen (en hun ouders) !
  - Neem KOPP/KVO op in lokaal beleid
  - Werk samen met (preferente) zorgverzekeraar
  - Bevorder ketensamenwerking (incl. Veilig Thuis)
  - Gebruik beschikbare tools in de [KOPP/KVO toolbox](#) (zoals Richtlijn KOPP/KVO; Kindcheck)
  - Versterk het informele netwerk rondom kinderen en ouders
  - Onderzoek de resultaten

Vroegdetectie en Kindcheck

Willemien Willemse (Parnassia Groep) neemt het woord over en laat de zaal in beweging komen met een aantal stellingen. Opvallend is dat er heel wat mensen uit de zaal het eens zijn met de stelling 'Mijn organisatie maakt onvoldoende middelen vrij om kinderen van GGZ-patiënten voldoende te ondersteunen'.

“Aandacht voor ouderschap en kinderen is van belang voor het herstel van de patiënt. Een duidelijke visie moet het uitgangspunt zijn voor familiebeleid. Maar het belangrijkste zijn de kinderen, noem die dan ook expliciet in het familiebeleid en ga daar mee aan de slag. We besteden bij de Parnassia Groep aandacht aan Vroegdetectie en de Kindcheck. Door de Kindcheck zijn we veel te weten gekomen over onze patiënten en dat geeft echt een boost!”

Het verplicht maken van de Kindcheck stimuleert professionals er iets mee te doen, wat uiteindelijk resulteert in meer inzicht in je patiënten. Met de Vroegdetectie wordt er bekeken of gezinsleden van patiënten psychische problemen hebben of risico lopen die te krijgen. “Verder zijn we alert op mogelijke ernstige situaties als kindermishandeling, verwaarlozing en multiproblematiek in een gezin; om waar nodig te kunnen ingrijpen.” Drie voorbeelden binnen de Parnassia Groep: Programma Verslaving en Ouderschap (NH-ZH), Ouder Kind programma (NH) en Expertise team KOPP/KVO (Haaglanden). “We zijn bezig om op steeds meer plekken de programma’s uit te rollen en werken hiervoor nauw samen met preventieafdelingen.”

Uitgangspunten voor KOPP/KVO projecten:

- Kindcheck vragenlijst
- Gesprek en vragen over ouderschap
- Gezinsgesprek ter inventarisatie van de vragen en wensen van alle betrokkenen, incl. de kinderen
- Eén Jeugdeskundige per volwassenteam als intermediair naar het hele jeugdveld

“Je kunt veel doen in je eigen instelling zonder gemeenten of het DBC-beleid hierin mee te hebben. Er is meer nodig; collega-professionals motiveren en praten over ouderschap en herstel. Doe de Kindcheck en organiseer het zo dicht mogelijk bij de volwassenenzorg. Maak gebruik van bondgenoten en benadruk kinderen. Daar gaat het om!”

Actiekaarten

Na de presentaties kregen de aanwezigen de opdracht in om in groepjes na te denken over een vijftal thema's: het succesvol implementeren van de KOPP-richtlijnen en Kindcheck; de structurele communicatie over de KOPP/KVO-doelgroep tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders; de commitment voor een goede samenwerking; een regievoerder bij gemeente en zorgverzekeraar; en het op de hoogte zijn van aard en omvang KOPP/KVO-problematiek en aanbod in de regio. De deelnemers

konden hun eigen actiekaarten maken, om deze vervolgens in de praktijk te brengen in hun werk.

Hieronder volgen per thema wat highlights uit de discussies.

Thema 1: “De KOPP-richtlijnen en Kindcheck zijn succesvol geïmplementeerd”. Highlights:

- Doe de Kindcheck niet alleen bij de intake, maar gedurende het héle proces, behandeling of zorgproces.
- Nee, nog onvoldoende geïmplementeerd; meer inbedden, nu meer geïmplementeerd binnen de GGZ (voornamelijk bij mensen die hart hebben voor de doelgroep), dan buiten de GGZ (gemeenten, sociaal team etc.)
- Kracht van herhaling: KOPP-richtlijnen blijven herhalen in voorlichting (onbekendheid KOPP/KVO en verloop personeel).

Thema 2: “Er is structurele communicatie en afstemming over de KOPP/KVO-doelgroep tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders”. Highlights:

- Zoek elkaar op binnen de eigen organisatie, bespreek hoe samen te werken.
- GGZ moet gemeenten voeden met inhoud over KOPP/KVO.
- Persoonlijk goed contact tussen gemeente, uitvoerder en zorgverzekeraar is belangrijk. Je weet elkaar te vinden en je neemt elkaar mee op inhoud vanuit de eigen rol. Laat zien wat je doet.
- Zorgverzekeraars verhouden zich tot het standpunt dat “aandacht voor de kinderen kan vanuit de DBC”. Dat vraagt dus binnen de GGZ, incl. verslavingszorginstellingen, om interne afstemming.

Thema 3: “Er is commitment voor een goede samenwerking bij alle partijen aanwezig”. Highlights:

- Werk contextueel: laat het vanzelfsprekend zijn dat het bespreekbaar wordt gemaakt en structureel wordt ingebed door scholen, huisartsen, POH-GGZ's, volwassen GGZ, wijkteams en ouders.
- Aanbieden van een standaard consultatie advies en gezinsgesprek voor cliënten en hun kinderen.

Thema 4: “Er is een regievoerder KOPP/KVO bij de gemeente en bij de zorgverzekeraar met heldere verantwoordelijkheden en bevoegdheden”. Highlights:

- Reacties zijn of dit haalbaar is? Bij enkele gemeenten is een contactpersoon of beleidsadviseur specifiek voor KOPP/KVO. Dat zou bij veel meer gemeenten/regio's moeten. Het is onbekend of zorgverzekeraars een KOPP/KVO-regievoerder of -adviseur hebben.
- Breed kijken; maak een programma waarin beelden en cijfers worden benoemd, richting bestuurders.
- Agenderen op de agenda van de gemeenten.

Thema 5: “Alle stakeholders zijn op de hoogte van de aard en omvang van de KOPP/KVO-problematiek en het KOPP/KVO-aanbod in de regio (en zorgaanbieders beschikken over voldoende vaardigheden)”.

Highlights:

- Nee, dit is (nog) niet het geval. Kracht van herhaling!
- PR materiaal landelijk oppakken (bijv. via Verslavingskunde Nederland).
- Organiseren van deskundigheidsbevordering KOPP/KVO voor zorgaanbieders en voorliggend veld/scholen.

Docline-storytelling

Na de groepsessies pitcht Monique Nolte van Doclines over de impact van documentaires die via diverse sociale media kanalen worden verspreid om mensen te bereiken. Zo volgde ze de [53-jarige Kees Momma met autisme](#). Met deze documentaire in combinatie met social media heeft de film meer dan 1,4 miljoen kijkers bereikt. Het wordt inmiddels gebruikt bij opleidingstrajecten en voorlichtingsbijeenkomsten voor

ouders en professionals (Nederlandse Vereniging voor Autisme, MIND, Politie en diverse zorgverzekeraars). Ook is een levendige community met meer dan 52.000 leden ontstaan, op facebook en andere social media (<http://www.doclines.nl/documentaire-het-beste-voor-kees/>).

Nu volgt Monique het meisje Nikki, vanaf haar 12^e jaar (nu al ruim drie jaar). Haar moeder heeft borderline en haar vader is verslaafd. Nikki tekent haar gevoelens; ze visualiseert haar moeder als een soort achtbaan, waarin er meerdere karretjes met gevoelens zijn: woede, verdriet, angst en blijheid. “Het is belangrijk om in de belevingswereld van zo’n kind te komen, daarom gaan we een animatie maken die deze tekening visualiseert. Hiermee proberen we andere KOPP/KVO-kinderen te stimuleren door op deze manier hun gevoelens te uiten.”

Met de documentaire NIKKI wil Monique/Doclines de term KOPP/KVO bij een groot landelijk publiek onder de aandacht brengen. De film is bedoeld om bewustwording te creëren over wat de impact van opgroeien in een dergelijk gezin is op kinderen en hoe belangrijk het is dat er voor hen goede ondersteuning is. Met de film roepen we engagement op bij het publiek en stimuleren we mensen zich aan te sluiten bij de impactdoelen en campagnes, zodat we deze beter kunnen realiseren.

Het ministerie van VWS staat positief tegenover het docu-platform, maar de documentaire, een deel van de redactionele activiteiten en impactdoelen, die Monique via Doclines wil ontwikkelen komen niet voor subsidie in aanmerking. Daarom wil ze graag de gemeenten, zorgverzekeraars en anderen enthousiasmeren om (financieel) bij te dragen. Activiteiten en kits zijn onder andere:

- Een **educatiekit** voor het onderwijs (deskundigheidsbevordering voor o.a. docenten); o.a. het Trimbos-instituut zal de e-learning maken.
- Een **training** om gezinnen te ondersteunen ter aanvulling op de professionele hulpverlening, mede te ontwikkelen door Landelijk Platform KOPP/KVO, MIND en Labyrinth. Het doel is om hiermee zo’n 180 burgers te trainen.
- Een **campagne**, waarbij gezinnen worden aangespoord om KOPP/KVO-kinderen/gezinnen in de eigen omgeving te ondersteunen door contact met hen te maken of eventueel op te vangen. Hoe signaleer je zo’n gezin, hoe open je het gesprek en hoe maak je de problematiek bespreekbaar.
- **Storytelling**: het online-publiek – dus jongeren en mensen die niet meer tv kijken – via online-concepten bereiken en informeren over KOPP/KVO. Middels social media kanalen (YouTube, Facebook, Instagram, LinkedIn en meer) worden communities gebouwd die we continu en langdurig van informatie kunnen voorzien. We verbinden mensen aan elkaar en stimuleren hen hun verhaal te delen en elkaar tips en steun te geven. Vanuit deze kanalen kunnen ze eenvoudig worden doorgelinkt naar hulpverlenende instanties (bij een hulpvraag).

Tot slot de **brief aan de Koning**: vanuit het Platform KOPP/KVO is er in samenwerking met Doclines contact met de koninklijk adviseur over de mogelijkheid dat de koning (en zijn gezin) de première van de coming-of-age documentaire NIKKI bij zal wonen op 19 december 2019. De première is op Paleis Soestdijk.

Het verhaal van Monique werd met applaus ontvangen door de aanwezigen. **Oproep**: heb je een idee over een sponsor of financier? Neem dan contact op met Monique, via <http://www.doclines.nl/>
Op die website ook informatie over Kees en NIKKI

Werkgroep Transgenerationale verslavingsproblematiek (TGV)

Tot slot deelt Sonja Basemans (Tactus) mede dat er een Werkgroep Transgenerationale verslavingsproblematiek (TGV) is. TGV is onderdeel van de programmalijn Preventie en Vroegsignalering van Verslavingskunde Nederland. TGV bestaat uit enkele mensen uit de verslavingspreventie en Merel/Anouk vanuit het Landelijke Platform KOPP/KVO. TGV ziet dat niet alle preventieve cursussen en

groepen voor kinderen en jongeren vol zitten. Vraag aan het platform is om deelname aan de groepen te stimuleren. Hoe kunnen we de kinderen uit de eigen instellingen in de groepen krijgen? In 2018 komt er een handreiking preventie TGV (nu nog in concept). Deze handreiking wordt t.z.t. gedeeld.

De volgende bijeenkomst is op 11 april 2019

Het thema van deze bijeenkomst is: hoe kunnen we de kwaliteit van het aanbod (KOPP-groepen, kinder-/gezinsgesprek, preventie op maat, etc.), de aanbieders en de uitvoering waarborgen?

OPROEP: We willen dit thema graag met input van jullie goed voorbereiden. Heb je ideeën, wil je meedenken of heb je een goed voorbeeld om te delen (bijvoorbeeld jullie aanpak van Preventie op maat)? Neem contact op met Anouk de Gee: agee@trimbos.nl

Andere bijeenkomsten:

- De training van de vernieuwde Doe-praat groep op 22 november bij het Trimbos-instituut was een succes. Er zijn weer 10 professionals getraind, onder andere met een nieuwe online module ter vervanging van het theoretische deel uit de training.
- 29 november: KOPP/KVO symposium over psycho-educatie, georganiseerd door Arkin Jeugd, in Amsterdam van 13.00 tot 17.00 uur. De uitnodiging is aan de platformleden verstuurd (op 16/11).

Contact

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Anouk de Gee, vervangend coördinator Landelijk Platform KOPP/KVO vanuit Trimbos-instituut: 030 29 59 362 / agee@trimbos.nl

Koppkvo.nl

Raadpleeg www.koppkvo.nl voor actuele informatie over feiten en cijfers, effectieve hulp, financiering en samenwerken die helpt bij een voortvarende aanpak van KOPP/KVO-problematiek. De website is bedoeld voor professionals, gemeenten, zorgverzekeraars, ouders, naasten en kinderen.